

Hikâyelerle
Atasözü
Kartları

EDİTÖR NOTU

Atasözü; bir düşünceyi, gerçek veya hikmeti veciz şekilde anlatan, atalarımızdan bugüne gelmiş ve halka mal olmuş kısa, özlü ve kalıplaşmış sözlerdir. Atalarımızın uzun yıllara dayalı tecrübeleri, gözlemleri, yaşayışları sonucu ortaya çıkan bu sözler, dilimizin ve kültürümüzün temel taşıyıcılarındandır. Kısa ve öz olmaları, bazen kuracağımız onlarca cümle yerine geçmeye bazen de anlatmak istediğimizi en iyi şekilde ifade etmemize yarar. Atasözleri, ait olduğu toplumun sosyolojik, psikolojik, ekonomik, tarihi, kültürel vb. açılardan yansımasıdır. Her atasözü, belli bir ifade biçiminde, belli kelimelerle söylenmiş ve o şekilde kalıplaşmıştır. Bununla beraber günümüze gelinceye kadar bazı atasözleri değişmiş veya farklı biçimlerde kullanılmaya başlanmıştır. Bazı atasözleri de vardır ki yöresel şekiller almış, her yörede farklı atasözleri kullanılmıştır. Aynı manayı ihtiva eden farklı birçok atasözü var gözükse de muhtemel, ince bir noktada birbirinden ayrılırlar.

Atasözü, aynı deyimler gibi bir dilin zenginlik göstergelerindedir. Kalıplaşmış olması ve mecazi ifadeler olması bakımından atasözleri, deyimlere benzer. Ama atasözleri, deyimlerin aksine cümle halindedir ve kesin bir yargı bildirirler.

Elinizde bulunan bu eserde özenle seçilmiş bazı atasözlerine yer verilmiştir. Atasözlerini seçerken ilkokul ve ortaokul müfredatını baz aldık. Her ne kadar kalıplaşmış ifadeler de olsa bir atasözünün farklı ifade şekilleri olduğundan standardı korumak adına en temelde TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü'nü esas aldık. Birkaçında ufak kelime değişiklikleri vs. yaptık. Kartların bir sayfasında atasözünün özgün bir resmi, altında atasözü ve hemen onun altında da atasözünün anlamı bulunuyor. Arka sayfadaysa atasözünün de içinde bulunduğu özgün hikâyeler yazmaya çalıştık. Kartlara herhangi bir sıra yahut sayı vermedik. Elbette bir şekilde karışacaktır.

Öğretmenlere, öğrencilere, kendini geliştirmek isteyenlere eserimizi sunarken atasözü öğrenmenin ve öğretmenin temelde bir kültür vazifesini olduğunu hatırlatmak isteriz.

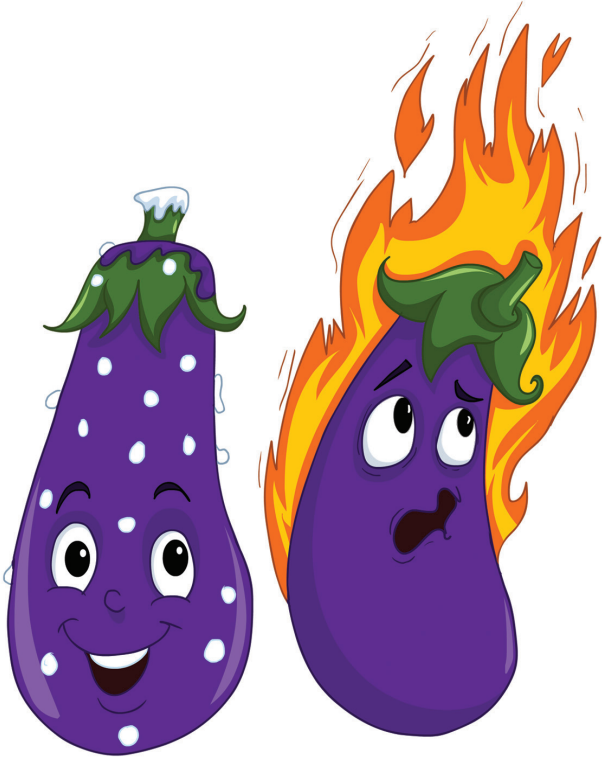
İstifade edilen bir eser olması temennisiyle...

Abanın kadri yağmurda bilinir.

Elimizdeki şeylerin gerçek kıymeti, ona ihtiyaç duyulduğunda anlaşılır.

Anadolu'nun orta kısımlarında bulunan bir kasabanın çarşısında, iki dükkan yan yanaymış. Dükkanın birinde dondurma satılıyormuş. Hemen yanındaki dükkanda aba satan bir adam varmış. Yaz mevsimi, kavurucu sıcaklarla çok zor geçiyormuş. Sıcaklarda serinlemek için de herkes dondurma alıyormuş. Böyle olunca dondurmacı çok kazanmaya başlamış. Abacıdan, bu yaz sıcaklığında kimse aba satın almıyormuş. Kışları satış olurmuş ama sıcaklar geldi mi neredeyse hiç kimse aba almazmış. Dondurmacı, "Yazın sıcaklığına, terine, sıkıntısına birebir dondurmaa!" diye bağıırıp müşteri çekiyormuş. Abacı, kendisinin de bir söz bulup müşterilerinin dikkatini çekmesi gerektiğini düşünmüş. Yazın işler azalıp satışlar düşüyor, havalar soğuyunca da satışlar artıyormuş yani insanlar, mevsime göre aba almırmış. Abacı, yazın da para kazanmak için bir söz uydurmuş ve herkesin dikkatini çekmeyi başarmış. "Yazın terler siliniir ama **abanın kadri yağmurda biliniir!**"

Acı patlıcanı kırağı çalmaz.

Zorluklarla mücadele etmekte tecrübeli kimse, başına gelebilecek yeni benzer durumlardan çok etkilenmez.

Faruk, dedesinin sesiyle uyandı. Dedesi gülerek kahvaltının hazır olduğunu, hemen yetişmezse kendisine kalmayacağını söyledi. Faruk, dedesinin kendisiyle şakalaşmasına bayılırdı. Kahvaltıdan sonra limana gideceklerdi. Limanı, küçüklükten beri çok severdi. Çünkü kaptan olmak istiyordu. Ayrıca dedesinin arkadaşı Halit amcanın gemileri vardı. Halit amca, Faruk'un gemileri çok sevdiğini bildiğinden güverteye çıkmasına izin verirdi. Güvertede hep birlikte dolaşırken dedesi, "Halit Bey, fırtına yaklaşıyor, göndermesen mi gemileri?" dedi. Halit amca gülerek **"Acı patlıcanı kırağı çalmazmış.** Bizim kaptanlar çok fırtına gördü. Bir şey olmaz Allah'ın izniyle!" dedi. Faruk o sırada kafasını kaldırdı. Havaya bakıp hiç bulut olmadığını görünce dedesinin şaka yaptığını anladı. Dedesiyle arkadaşının şakalaşarak devam eden muhabbetlerini dinlemek çok hoştu. Faruk, onları dinlerken yine hayallere dalmıştı. Güverteden denizi seyrederek kaptan olmanın hayalini kuruyordu.

Acıkan doymam, susayan kanmam sanır.

Bir şeye çok fazla ihtiyaç duyan, daha sonra o şeye fazlasıyla sahip olsa da yetmeyeceğini düşünür.

Havanın ısınmasıyla soluğu dondurmacıda aldık. Metin, dondurma yemeyi o kadar özlemişti ki dükkândan içeri koşarak girdi. İstediği dondurmaları o kadar hızlı sayıyordu ki dondurmacı, Metin'in hızına yetişemiyordu. Dondurmalarımızı alıp oturduk. Metin'in dondurması, bizimkinin üç katıydı. Hızlıca yedi, bir tane daha istedi.

Metin'e şaşkınlıkla "Metin yavaş! **Acıkan doymam, susayan kanmam sanır**mış.

Sonra hasta olma kardeşim." desem de dondurmadan vazgeçiremedim.

Dondurmalar bitince sonraki gün buluşmak üzere evlerimize dağıldık. Sabah dışarı çıktığımda Mehmet geldi ama Metin ortalıkta yoktu. Merak edip evine gittik. Annesi içeriye davet etti. İçeriye girdiğimizde Metin yatıyordu. Kendisine soru sorduk ama cevap vermedi. Çok dondurma yediği için sesi kısılmış. Meęer kısılan sesi çok komik bir hal aldığı için konuşmuyormuş. Bir şey söyler gibi oldu. Biz çıkan sesi duyunca önce birbirimize baktık, sonra dayanamayıp hep birlikte güldük.

Adam adama yük deęil, can gövdeye mülk deęil.

Misafirlerimizi ve ihtiyacı olunca bize başvurana kişileri, yük olarak görmemeliyiz. Çünkü onlar, yanımızda sürekli kalmazlar.